

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยเรื่อง การนำเสนอลักษณะชีวิตจริงในงานสื่อมวลชน : ศึกษาเฉพาะกรณี "คู่สร้าง คู่สม" ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ประกอบการศึกษาดังต่อไปนี้คือ

แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากการรู้หนังสือ

ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการรู้หนังสือมีความหมายและคำจำกัดความไว้มากมาย แต่โดยทั่วไปไม่มีใครรู้ถึงหน้าที่ (การรู้หนังสือสามารถทำอะไรได้บ้าง) และ การใช้ประโยชน์จากการรู้หนังสือ (คนสามารถใช้ทักษะการรู้หนังสือเพื่ออะไร) (Shirley Brice Heath, 1980 : 123)

Shirly Brice Heath (1980) ได้เขียนบทความเรื่อง The Function and Uses of Literacy (1980) ได้กล่าวถึงการที่ใช้ประโยชน์จากการรู้หนังสือว่ามี 7 ประการ คือ

1. การรู้หนังสือใช้เป็นเครื่องมือให้รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องราวในชีวิตประจำวัน (ป้ายบอกราคา, เช็ค, ใบเสร็จรับเงิน, โฆษณา, ป้ายบอกทาง, สัญญาจราจร, เลขบ้าน)
2. การรู้หนังสือใช้เป็นช่องทางในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เป็นช่องทางในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม (บัตรอวยพร, การ์ตูน, สติกเกอร์หลังรถ, โปสเตอร์, จดหมาย, สิ่งพิมพ์, รายการอาหาร)
3. การรู้หนังสือทำให้ทราบข่าวสาร ให้รายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (หัวข้อหนังสือพิมพ์, ใบปลิวทางการเมือง, ข้อความจากที่ทำการส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการทำลายสิ่งของสาธารณะ เป็นต้น)
4. การรู้หนังสือช่วยความจำ ทำให้เราบันทึกข้อความต่างๆ เพื่อเตือนความจำ (ข้อความที่เขียนบนปฏิทิน, สมุดจดที่อยู่และเบอร์โทรศัพท์, บันทึกเล็กๆน้อยๆ)

5. การรૂหนังสือใช้แทนการพูด การรૂหนังสือจะใช้เมื่อติดต่อสื่อสารโดยใช้คำพูดโดยตรงไม่ได้ หรือรู้สึกอายที่จะพูดคุยกันต่อหน้า (โน้ตการมาโรงเรียนสาย, ข้อความที่พ่อแม่เขียนให้ลูกก่อนไปทำงาน)
6. การรૂหนังสือใช้บันทึกถาวร การรૂหนังสือจะใช้บันทึกทางกฎหมายซึ่งใช้ในสถาบันต่างๆ (ใบแจ้งเกิด, บันทึกหนี้, แบบฟอร์มภาษี)
7. การรૂหนังสือใช้เป็นหลักฐานอ้างอิง การรૂหนังสือช่วยให้เราหาข้อมูลมาสนับสนุนทัศนคติและยืนยันข้อเท็จจริงบางประการ (คู่มือรทยนต์, ไบเบิล) (Shirly Brice Heath, 1980 : 128-129)

ลักษณะหนึ่งของการใช้ประโยชน์จากการรૂหนังสือคือการเขียนเล่าเรื่องต่าง ๆ ผ่านทางสื่อมวลชน การเขียนเล่าเรื่องในทำนองนี้มีปรากฏในต่างประเทศ โดยมีคนเขียนเรื่องส่งมายังนิตยสาร

Richard Hoggart (1957) ได้พูดถึงการเขียนเรื่องราวของชนชั้นล่างส่งมาลงตีพิมพ์ในนิตยสารรายสัปดาห์ว่า

นิตยสารรายสัปดาห์หลายฉบับ ได้ให้ผู้อ่านเขียนจดหมายเป็นเรื่องราวชีวิตส่งมาเพราะค่าใช้จ่ายถูกและผู้อ่านชอบ เรื่องสั้นๆ เหล่านี้จะ เป็นเรื่องที่แปลกและสนุกสนาน เช่น เรอชนะ เขาด้วยนัดตั้งยอร์ดเชียร์ เรื่องราวประเภทนี้อาจเป็น เรื่องที่เกิดกับคุณได้ ในนิตยสารจะพูดถึงความรู้สึกที่ดีว่าเราเป็นคนธรรมดาเหมือนกันนั่นคือการมองดูชีวิต

ในหนังสือเล่มนี้ได้พูดถึงว่าผู้ที่เขียนเรื่องส่งมาจะเป็นชนชั้นล่าง (working class) พวกเขาจะชอบเรื่องส่วนตัว , เรื่องจริง และเรื่องในท้องถิ่นที่พวกเขาอาศัยอยู่เรื่องเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับครอบครัวเป็นอันดับแรก รองลงมาคือเพื่อนบ้าน (Richard Hoggart, 1957: 33)

ดังนั้นงานเขียนของพวกเขาที่เป็นสิ่งตีพิมพ์เผยแพร่ (popular publication) จึงมักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องใกล้ตัวดังกล่าว เป็นเรื่องในครอบครัวซึ่งผู้อ่านชื่นชอบเพราะเป็น

ชีวิตธรรมดาเหมือนกัน

ลักษณะการเขียนเรื่องดังกล่าวข้างต้นนี้ คล้ายคลึงกับที่ปรากฏในนิตยสาร คู่สร้าง คู่สม ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดนี้มาใช้เป็นกรอบอ้างอิง เพื่ออธิบายการใช้ประโยชน์จากการรื้อหนังสือของผู้ที่เขียนเรื่องส่งมายังนิตยสารคู่สร้าง คู่สม โดยพิจารณาจากเนื้อหาเพื่อดูว่าผู้เขียนใช้ประโยชน์จากการรื้อหนังสืออย่างไร

แนวคิดเรื่องสื่อมวลชนในฐานะตัวกลาง

สื่อมวลชนได้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเชื่อมโยง ผู้รับสารกับความจริงของชีวิตโดยจะมีลักษณะต่างๆ คือ

1. เป็นหน้าต่าง (window) เป็นหน้าต่างสู่ประสบการณ์ ทำให้เราเห็นสิ่งที่เกิดขึ้น โดยไม่มีการแทรกแซงหรืออคติ
2. เป็นผู้ตีความ (interpreter) ซึ่งช่วยอธิบายเหตุการณ์ที่ไม่ปะติดปะต่อและเหตุการณ์ที่คลุมเครือ
3. เป็นเวที (platform) สำหรับข่าวสารและความคิดเห็น
4. เป็นตัวเชื่อมการปฏิสัมพันธ์ (interactive link) ซึ่งสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งกับผู้รับ
5. เป็นเครื่องหมายชี้ (signpost) ช่วยบอกวิธีและให้คำแนะนำ
6. เป็นเครื่องกรอง (filter) เลือกเฉพาะประสบการณ์บางส่วนที่สนใจเป็นพิเศษและคัดประสบการณ์บางอย่างออก ทั้งโดยเจตนาและเป็นไปตามขั้นตอน
7. เป็นกระจก (mirror) ช่วยสะท้อนภาพพจน์ของสังคม และมีการบิดเบือนด้วยการเน้นสิ่งที่ตนต้องการจะเห็นจากสังคมของตน
8. เป็นตัวสกัดกั้น (screen or barrier) ปิดบังความจริงเพื่อโฆษณาชวนเชื่อ

(Denis McQuail, 1987 : 52-53)

สื่อมวลชนในฐานะตัวกลางจะเลือกสรรกลั่นกรองก่อนนำเสนอ แนวคิดนี้สามารถใช้เป็นกรอบอ้างอิงอธิบายถึงกระบวนการนำเสนอของสื่อมวลชน ว่ามีขั้นตอนการ

กลั่นกรองเนื้อหาอย่างไร หลังจากกลั่นกรองเนื้อหาแล้ว จะมีเนื้อหาที่สื่อมวลชนเลือกมานำเสนอเพียงบางส่วนซึ่งถือว่าเป็นการสร้างความเป็นจริงทางสังคมให้กับผู้รับสารตามแนวคิดเรื่องการสร้างความเป็นจริงทางสังคม

แนวคิดเรื่องการสร้างความเป็นจริงทางสังคม

ในยุคปัจจุบันนี้หน้าที่และบทบาทที่สำคัญมากของระบบสื่อมวลชนก็คือ การสร้างความเป็นจริงทางสังคมให้แก่สมาชิก (Construction of Social Reality) คำว่าความเป็นจริงทางสังคมนั้นในบางกรณีมีความคล้ายคลึงกับคำว่า "สังคมประกิต" (socialization process) แต่ทว่ามีความลึกซึ้งรอบด้านยิ่งกว่า กล่าวคือมีความหมายถึงความถึง "โลกทั้งโลกทางสังคม" ที่แวดล้อมตัวบุคคลนั้น ตัวอย่างเช่น แม้แต่การรับรู้ว่า "ความเจ็บปวด" คืออะไร คนในแต่ละกลุ่ม แต่ละสังคมก็รับรู้ความจริงทางสังคมนี้แตกต่างกัน (กาญจนา แก้วเทพ, 2530 : 46)

สื่อมวลชนได้เป็นสื่อกลางระหว่างสมาชิกในสังคม(ผู้รับสาร)กับโลกแห่งความจริง สื่อมวลชนเปรียบเสมือนหน้าต่างที่เปิดไปสู่โลกกว้าง ทำให้คนเราได้รู้ได้เห็นความเป็นจริงทางสังคม ทั้งสังคมภายในที่เราเป็นสมาชิกอยู่และสังคมภายนอกที่เราไม่ได้เป็นสมาชิก อย่างไรก็ตาม มีประเด็นโต้แย้งซึ่งนำไปสู่การอภิปรายและถกเถียงกันอย่างกว้างขวางว่า สื่อมวลชนอาจไม่ใช่หน้าต่างที่เปิดไปสู่โลกกว้างเสมอไป แต่อาจจะเป็นตัวกลั่นกรองหรือตัวเลือกเน้นภาพความเป็นจริงของโลกมาสู่ระบบประสาทการรับรู้ของคนเรา กล่าวคือ หากเนื้อหาของสื่อมวลชนผ่านกระบวนการกลั่นกรองหรือมีกฎเกณฑ์ในการควบคุมมากเท่าไร ความเป็นจริงทางสังคมย่อมถูกสกัดกั้นบดบังหรือบิดเบือนมากขึ้นเท่านั้น ผลลัพธ์ก็คือ ความเป็นจริงทางสังคมที่เสนอโดยสื่อมวลชน อาจไม่ใช่สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติที่เป็นจริงอย่างแท้จริง (ขวัญเรือน กิติวัฒน์, 2530 : 48-49)

วอลเตอร์ ลิปป์แมนเรียกสภาพแวดล้อมดังกล่าวนี้ว่า สภาพแวดล้อมจำลอง (pseudo environment) ซึ่งเป็นสิ่งที่แทรกอยู่ระหว่างตัวเรา(ผู้รับสาร) กับสภาพแวดล้อมทางสังคมในส่วนที่เป็นวัตถุวิสัย

ผู้รับสารได้เรียนรู้ความจริงจากสภาพแวดล้อมจำลองที่สื่อมวลชนสร้างขึ้น โดยอาศัย การสังเกตจากเรื่องราวที่ปรากฏในสื่อมวลชน

เมื่อนำแนวคิดนี้มาใช้ทำให้มองเห็นว่า ลักษณะชีวิตจริงที่ถ่ายทอดทางสื่อมวลชน คู่สร้าง คู่สมนั้น เป็นภาพชีวิตที่ถูกคัดเลือกก่อนนำเสนอ ความจริงของชีวิตที่เห็นในสื่อมวลชนคือ ความจริงที่ถูกคัดสรร และสร้างเสริมโดยสื่อมวลชน งานวิจัยนี้จะพยายามค้นหาความจริงของ ชีวิตที่สื่อมวลชนได้นำเสนอให้กับผู้รับสาร เมื่อสื่อมวลชนนำเสนอชีวิตเหล่านั้นแล้วก็จะส่งผลต่อ การเรียนรู้ทางสังคมของผู้รับสาร ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) และ วอลเตอร์ มิเชล (Walter Mischel) เห็นว่ามนุษย์สามารถเรียนรู้โดยการสังเกตและเรียนรู้พฤติกรรมโดยผ่านตัวแบบ (modeling) แบนดูราให้คำนิยาม Modeling ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้วิธีการประพฤติก ฎปฏิบัติตัวโดยสังเกตจากคนอื่น และใช้ความรู้ี้ในตอนหลังเพื่อนำทางพฤติกรรมของบุคคลนั้น (Bandura and Walters, 1963; Bandura, 1977 quoted in Shepard, Jon M, 1981 : 113)

ทฤษฎีนี้ถือว่าการเรียนรู้ทางสังคมเป็นการเรียนโดยการเลียนแบบ (Vicarious Learnings) กล่าวคือ เป็นการเรียนรู้ที่สังเกตจากคนอื่นในสังคม เห็นคนอื่นมีปัญหาก็เกิดความต้องการและใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง ในการแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการนั้นแล้วได้ผลดี บุคคลก็อาจเอาเยี่ยงอย่าง เมื่อเกิดปัญหาขึ้น วิธีการนี้เรียกว่า เป็นแบบประสบการณ์อ้อม (indirect experience)

การเรียนรู้จะเริ่มจากมีตัวกระตุ้น (stimuli) หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น จากนั้นคนก็จะใช้วิธีการตอบสนองต่อเหตุการณ์นั้น เมื่อทำแล้วเกิดผลดี จะมีแรงเสริม (reinforcement) ทำให้อยากทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก เมื่ออยู่ในสถานการณ์เดิม

การที่จะรู้ว่าตอบสนองอย่างไรจึงจะได้ผลดีมีอยู่ 2 วิธีคือ รู้จากการดูแบบว่าคนอื่นทำแล้วเกิดผลดีก็เลียนแบบพฤติกรรมโดยตรง อีกวิธีหนึ่งคือ เกิดจากการลองผิดลองถูกซ้ำแล้วซ้ำอีก จนค้นพบวิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุด และใช้วิธีนี้ทุกครั้งที่มีการณ์เดิมเกิดขึ้น

ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีในทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน ทั้งนี้เพราะเนื้อหาของสื่อมวลชนจะนำเสนอชีวิตของคนในสังคม (social life) ผู้แสดงเป็นตัวแบบให้คนได้เลียนแบบ เมื่อมีเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นคล้ายเหตุการณ์ที่ปรากฏในสื่อมวลชน ผู้รับสารจะเลียนแบบพฤติกรรมที่ได้พบเห็นจากสื่อมวลชน

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ทฤษฎีนี้เน้นไปที่การศึกษาผลต่อผู้รับสารในเชิงพฤติกรรม แต่ผู้วิจัยไม่ได้นำมาใช้ในแง่ของการศึกษาผู้รับสารโดยตรง แต่ใช้เป็นกรอบอ้างอิงเพื่ออธิบายเนื้อหาที่ปรากฏในสื่อมวลชนว่าน่าจะให้การเรียนรู้ทางสังคม หรือมีผลต่อความคิดและพฤติกรรมของผู้รับสารอย่างไร ทั้งนี้เพื่อชี้ให้เห็นว่า สื่อมวลชนได้มีบทบาทในการช่วยขัดเกลาทางสังคมโดยผ่านทางเนื้อหาที่นำเสนอสู่ผู้รับสาร

เมื่อสื่อมวลชนนำเสนอเนื้อหาชีวิตจริงแล้ว นอกจากจะมีผลในด้านเรียนรู้ชีวิตสังคม ยังอาจมีผลกระทบอื่นตามมา ตามแนวคิดเกี่ยวกับผลสืบเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ทางสังคมของการสื่อสารมวลชน

แนวคิดเกี่ยวกับผลสืบเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ทางสังคมของการสื่อสารมวลชน

ทฤษฎีหน้าที่ทางสังคมของ โรเบิร์ต เค เมอร์ตันได้อธิบายให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่องที่เกิดจากการปฏิบัติกิจกรรมทางสังคมกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้สำหรับกิจกรรมเหล่านั้น โดยได้อธิบายไว้อย่างชัดเจนว่า ผลที่เกิดขึ้นภายหลังการกระทำกิจกรรมใด ๆ แล้ว ไม่จำเป็นว่าผลที่เกิดขึ้นจะต้องตรงตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นเสมอไป ผลที่เกิดขึ้นจะมี 2 ลักษณะคือ ผลตรงตามวัตถุประสงค์สมความตั้งใจ เมอร์ตันเรียกว่า Manifest function หรือหน้าที่ชัดแจ้ง และผลพลอยได้ที่เกิดขึ้นโดยมิได้คาดหมายมาก่อนเรียกว่า Latent function หรือหน้าที่ซ่อนเร้น นอกจากนี้เมอร์ตันได้

อธิบายเพิ่มเติมว่าผลที่เกิดจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ไม่จำเป็นที่จะให้ผลในทางบวกเสมอไป บางครั้งอาจจะให้ผลออกมาในทางลบได้เช่นกัน ดังนั้นในการจะปฏิบัติกิจกรรมทางสังคมอะไรก็ตามต้องคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งในแง่ผลดี (Function) และ ผลเสีย (Dysfunction) ซึ่งอาจจะออกมาในรูปที่เห็นได้ชัดเจนตรงตามความต้องการ (Manifest) หรืออาจจะแอบแฝงเป็นผลพลอยได้ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน (Latent) (ขวัญเรือน กิติวัฒน์ ,2533 : 15-16)

การสื่อสารมวลชนก็ถือว่าเป็นการปฏิบัติกิจกรรมทางสังคมอย่างหนึ่ง ดังนั้นตามแนวคิดนี้เนื้อหาของสื่อมวลชน สามารถก่อให้เกิดผลได้ 4 แบบคือ 1. ผลตรงตามวัตถุประสงค์ 2. ผลพลอยได้ 3. ผลดี 4. ผลเสีย

ในงานวิจัยนี้จะวิเคราะห์เนื้อหาและคาดเดาว่า น่าจะมีผลต่อผู้รับสารในแง่ใดบ้าง ตามแนวคิดของ โรเบิร์ต เค เมอร์ตัน

นอกจากผู้วิจัยจะใช้แนวคิด ทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบในการศึกษา ดังนี้คือ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การนำเสนอลักษณะชีวิตจริงในงานสื่อมวลชน : ศึกษาเฉพาะกรณี "คู่สร้าง คู่สม" นี้เรื่องราวส่วนใหญ่ที่นำมาศึกษาเป็นชีวิตรัก และ ชีวิตครอบครัว ครอบครัวถือว่าเป็นสถาบันหลักของสังคม ถ้ามองย้อนหลังไปในอดีต จะพบว่าในศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 ได้มีผู้เคยศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่เป็นการศึกษาครอบครัวแบบตะวันตก ในเรื่องนี้ G.E. Howard ได้กล่าวไว้ในหนังสือชุด 3 เล่มของเขา ในปีค.ศ. 1904 ชื่อ The History of Matrimonial Institutions Chiefly in England and the United States โดยในศตวรรษนี้วิชาสังคมศาสตร์ ได้วางรากฐานและพัฒนาการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว จนเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง และหนังสือ The History of Human Marriage ของ Edward A. Westermach อาจถือเป็นจุดสุดยอดของการศึกษาครอบครัวเชิงประวัติศาสตร์ เชิงมานุษยวิทยา และ เชิงเปรียบเทียบแบบไม่ใช้อารมณ์

หลังปีค.ศ. 1920 นักสังคมวิทยาชาวอเมริกันจึงหันมาสนใจศึกษาคบครองอย่างจริงจัง และเป็นรากฐานในการศึกษาคบครอง จนกระทั่งปัจจุบันทำให้มีการค้นคว้าวิจัยและแต่งตำราทางสังคมวิทยาเกี่ยวกับครอบครัวเพิ่มมากขึ้น (สุนัตรา สุภาพ , 2525 : 66)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งศึกษาชีวิตครอบครัวในสังคมไทยโดยตรงก็มี แต่เป็นสังคมไทยที่ต่างยุคสมัยได้แก่ งานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. 2325 -2394) : ระบบเครือญาติ การแต่งงาน และครอบครัวของรองศาสตราจารย์ปิยนถ บุนนาค และผู้ช่วยศาสตราจารย์ มรรยาท กิจสุวรรณ (2526) ซึ่งได้ศึกษาค่านิยมและบรรทัดฐานในระบบการแต่งงานและครอบครัวของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น จำแนกตามชนชั้นคือชนชั้นผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง โดยอธิบายให้เห็นถึง การสู่ขอ การหมั้น การแต่งงาน ที่อยู่อาศัยหลังแต่งงานและระบบเครือญาติ เป็นการมองชีวิตครอบครัวไทยในอดีตยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น

เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยฉบับนี้ จะพบว่าเหมือนกันที่การศึกษาชีวิตการแต่งงานและครอบครัว แต่เป็นการศึกษาในช่วงเวลาที่ต่างกัน ในงานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาชีวิตครอบครัวในสมัยปัจจุบัน คือตั้งแต่พ.ศ. 2519-2534 และเป็นชีวิตครอบครัวที่เฉพาะเจาะจงกล่าวคือ มุ่งเน้นศึกษาชีวิตที่นำเสนอในสื่อมวลชนคู่สร้าง คู่สม เท่านั้น ไม่สามารถใช้เป็นตัวแทนอธิบายชีวิตครอบครัวไทยในยุคนี้ได้ทั้งหมด

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคู่สร้าง คู่สม โดยเฉพาะ นั่นคือ สารนิพนธ์ของ นางสาว ฤนอมทรัพย์ โสมทิพยกุล (2526) ได้ศึกษาเรื่อง เนื้อหาและการดำเนินงานของนิตยสารคู่สร้าง คู่สม ซึ่งศึกษาประวัติ การดำเนินงาน และเนื้อหาในนิตยสารคู่สร้าง คู่สม เป็นการศึกษานิตยสารเท่านั้น ซึ่งแตกต่างกับงานวิจัยฉบับนี้ เพราะถึงแม้ว่าจะศึกษาคู่สร้าง คู่สมเหมือนกัน แต่ประเด็นที่เลือกมาศึกษาไม่เหมือนกัน

การศึกษา เรื่อง การนำเสนอลักษณะชีวิตจริงในงานสื่อมวลชน : ศึกษาเฉพาะกรณี "คู่สร้าง คู่สม" เป็นการศึกษาลักษณะชีวิตจริงที่ปรากฏในสื่อมวลชนคู่สร้าง คู่สม ทั้งที่เป็นสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุและนิตยสารถึงแม้ว่าจะมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับชีวิตครอบครัว และมีงาน

วิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคู่สร้าง คู่สม แต่ก็ยังไม่มีผู้ใดเคยศึกษาถึงชีวิตรัก ชีวิตครอบครัวในคู่สร้าง คู่สม งานวิจัยฉบับนี้คือการศึกษาที่ครอบคลุมทั้งสองเรื่องดังกล่าว